

కలిసి యితని నదికేకారు, నిన్ను
 దాహాల్లో చనిపోయాడు, అంత్య
 కు పెక్కుచందలమంది నచ్చారు.

(అ. ప్ర.)

❖ భావ సంఘారి ❖

[illegible]

~~_____ (9) _____~~

శ్రీ అంగర వెంకటకృష్ణారావు

రాజమహేంద్ర మేలిన పరాక్రమ కేసరి రాజతారకా
రాజతరాజమూర్తి యల రాజనరేంద్రుడు చేయి సాది వి
రోజున వేడినాడో యధురాపపు గ్రంథము తెన్నుతోనికి
మోజగు భాష తేర బహుపుణ్యునిన మృది భూసురో త్తము

సీరిగలలోభి బాక్సనుము జేరిన లచ్చికి జోలె నుండుటన్
మరుగున నున్న భారత కనన్మణిరాసుల జెల్లునిసికిన్
నరగున తెచ్చినాడవు మసారనభాలయ మంటుకొటకున్
తిరముగ నెసినాడవు పునీతము లో మణివీసికావల్సిన్.

తీయని భారతం బహుచేశము లంటగ నాంధ్రభాషలో
ప్రాయగ బూనినట్టి బహువాచనమైన ముహూర్త మెట్టిదో
ఆ యనమాననాకభవనాంతర సుందరతోలకాయ మై
హాయిగ నున్న దయ్య జగదంబ కవీశ్వర ! నన్న యాభిధా.

సంస్కృతాంధ్ర పదబలుల జతలగూర్చి
పాశ్చాత్యచరిత్రవారులచే గ్రహించినావు
మంచిగంధాన కప్పర ముంచినట్లు
అతిపవిత్రము నీ కవిత్వామృతము.

తెలుగుజదువులతల్లికి దివ్య మైన
యత్తమాంగవిభూషణ మొనగినావు
మేలుగంటాన జగజగ బ్రాలువార
మొలుగువెటి మొలుగువెటి మొలుగువెటి.

శుగళసంఘ, తారకలు, నీయుడురాజును, లోకబాంధవుం
 డీగిన నీడుక్తి నవహేమనుమం బయియుండు దానికి
 నైగమతుల్యసాక్షి బహువైష్ణిక మాహృతతామ్రసీరి మ
 వాగనుతానాక్షరవిభాసిత మంతయు నిర్కునం బయూ !

భావలక్ష్మినింటికిని తల్లి నంస్కృతము—అది అమృతభాషగాని మృతభాష యెన్నటికిని గాదు—దాని క్షీణదశకు కల కారణములు—నేతభావలకు మెరుగుపైదు శక్తి నంస్కృతము సం దున్పది—నంస్కృతపాత్ర శాలలు అవసరావశ్యకతలు.

శ్రీ వంగోలు మునిగుబ్బహ్మణ్యము

పరిశ్రమ పాఠశాల రాబడిలోని ప్రా
 పానులను నాలుగు పిల్లలకు వంతు
 ప్రతివారినా, పరోక్షంగానో, ఇండియన్
 నుండి ఇండియన్ వల్లనో లభ్యమవుతు
 వుంది.
 ప్రపంచంలో కంఠటికి పొమ్మైన వ
 తన స్వాస్థ్యము చూడనే వుంది.
 ప్రైవేటులను ఏకకాలంగా శనివారాన్ని
 నగం పెలవుగా పాటిస్తున్నారు. ఆదివారం
 నాడు సర్వీస్ పోయేటందుకు తిరుగుకై వస్తూ
 కోవడానికి గాను ఈ పెలపు ఆదిలో ఉద్దేశ్య
 మయింది.
 కంటి అడ్డంకు పడవనాడో శత్రుత్వాల
 ఒకా వాక ఇటరీ చేస్తున్నదిచేత కను గన్
 బాడాయి.
 అట్లాంటిక్ సముద్రాన్ని ఉత్తరించి
 మొదటికి ప్రియరు చేరు తెంగినవన్
 (జిదరు భానుడు). ఈ ఉత్తరణం 181
 లో బరిగింది.
 జనప్రవాసములలో నీమల ఇంగ్లాండును
 కొన్నిసార్లు సందర్శిస్తాడు అని స్పష్టపడగలరు.
 దీనిని శుభప్రసంగముగా యింతటిగా
 పేరునడో మనసు తెలుపదుచున్నది. చేదముల

నను, పురోగమయించును
భూవృత్తబాహు తల్పము, గాంధీ
ఇసుమంతెక గోల్కూర, నేటికి
వాక్కులకు, హస్తములకు నలకు
న్నది.

మృతభాష

సంస్కృతభాషను తాత్పర్యము
భాష యందును. సంస్కృతభాష
భాష వర్ణనైసా అప్పుడే అది
భాష యైవది, అది అమృతభాష
గాని మృతభాష యెన్నటికిని
సాత్పర్యము మృతభాష యెన్న
భాష గా"వని వారి యర్థము. స
మెవ్వడేని బాహుభాషగ్గ నుండెనా
యే నేటిను భార్యయనుచున్నాను.
కాలములో యుజ్జనమృతభాష య
మైగ్రేయి యున్న నవాదను జేదా
యును నీ భాషయందు జరిగియున్నట్లు
వివస్థయందు స్వప్రాయము గల
సంస్కృతమునీ భాష విధితి" మాటల
"భాషాబలులు మాటలుచేట్లను" కేన
తో సంస్కృతభాషలో మాటల
నన్ను నీచు రాదబలునిగ అనుమానము
వచ్చెను" అని తన మనస్సులో త
పొగియున్నట్లు (శ్రీమద్రామాంబు
దవకాయంబు యున్నది.

క్రీ. "యది వానం ప్రదాస్యామి
ద్వివారికం సంస్కృతామ్,
రావణం మన్యమానా మాం

(4వ పేజీ చూడుదు)

(4వ పేజీ చూడుడు)

శ్రీ జాన్మలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తి

నాటికి దుముగూడాడెములో విడిదొరుగుచు
మిత్రులు కొందఱు కోరిరి. మఱొ
డు భృతాచలములో నీ తాళవార్తలు. తెల్ల
వాడువచ్చితికి భద్రదేవ తరుల మఱతయను
కావున అందు కావహించు చేయక నెల
నేక క ద లి బోవుటనై నిక్కయింటిదిమి. మా
యావు తింపను సాధ్యరామలలిత నేన నే
నిగిని యుండగనె, మనమును నదితెరంగ
ములనై యుద్ధాతరానుచుండగనె, గురువు
పుత్ర మింటిదెన రివ్వరివ్వన పటెన తెగదు
నట్లును న్నదెను తెలుసున కదనెనె యెవఱు
కడుచే న్నదెను తెలుసునకనె నట్లు నేన
కన్తు తల్లి కడు పునుండి క ద లి నచ్చు
ప్రముఖమునవర సభాగృతాల బిల్దాల
తెరంగము మమ్ము స్వర్గముచుచుండగనె,
పశ్చిమికి నెల్లనపు అల్లన పరిచు మిల్లెగ
వలెలి, కన్దరాబర ను ము ద కన్తు
బాల్గూరు కకతాలాక క వికకవలి పరితిష్ఠ
ము మా నాదయములనై వెలరుచుండగనె
మేము తీర నునుండి తేలి మాబుడలలో
కూర్చుంటిమి. దుముగూడెమునుండి మఱి
రెండు బుడ్లు కదలి మా బుడ్లురదను చేరు
కొనినది. ఎవరో ముంకెడు చిక్కనెల్లగ
తెచ్చి మా బుడియెందు రుదెనె

కడవటి చూడిని గూడెముత్రై వ్రాల
నిచ్చిదిను. దూర దెడ్డికాదు. యంత్రంత్రై
మలర నునున నలిచి మ కమలమును
గోదానదీరమున పునకృతర మె నరిం చు
మమమృతవున ను కావూరు గనవరిచి
పది. ముముక్షువు వృద్ధునందుడరీ పల్లెల్
భావ వంపవనర ననుమనమునందెల్ల
అనంతరాచార్యునకు జ్ఞున నలిచి మల నం
ఘమ మనమున అనునారీవారు ప్రాంత
వాతాననమున పరిమయమునకు. యంత్ర
ముం కర్మకర్తృములు అన్వీటున ఏ యంత్ర
ముందున ప్రతిగోపన కాలేదు. న సప్త
రాగ సందితరైమున గగనమృత్యు మనము
మెనరించు కానదాగ లేదు. దును అందు
కంటిమనరైదు. యంత్రయగమున దిశర
నీయక ఆతావు సర్వతంత్రమున పరిమ
మునై దైవసందిని.

యోగియుగము ప్రపంచమున పట్టా
విజృంభించుచున్నను, రక్కడియాలత్రుల
నాని యాలత్రు పలువుర గండికలలో భయం
కర ప్రతిఘటనలు బుట్టించుచున్నను, వనిత
మైన భార్యదేశమున గంగా, గోదావరీ,
గోమతీ, సరయూ, యమునాదితరగిడికల
ముందు, ప్రకృతిపించుకొనుచున్న వన్ను
వాటిని ఏలవలసిన పశ్చిమమున విడిచి
చున్నదియే విశాలభారత పశ్చిమమున
ఆశ్రమమిహాకనసయము
లందును, పల్లెలనాలోకిం
చేకలయును (గ్రామీంపాలితిని, ఇతరదేశము
ల నువాచువు బాంబులారకములు పున
క్షృరణ మొనరించుచు, రక్కసులకు కూడ
స్వీకరమునట్లును, పశువులచే కూడ "కె" అ
నిడించుచున్నను ప్రపంచమును, భారతీ
యము గంగా గోదావరీతరములను నేడును
రామతారకమునే పునక్షృరణ మొనరించుచు
డును ముదానములు. జుగిని కానిలివియును
చేయబాలనిది భారతముకే పునక్షృరణ మొన
రించు కాంతి తారకముకే మహాత్మ్యమే!
ఆత్మపరీక్షించుచున్నక సూరస్థుల మొగకము
లందు ననయాడు నేకలం దిభావమునకు మన

బంగళాను య కాన్వన్సు చేసి, పల్లెటూరుతోను
 బంధము ఆనందముతోనుబంధము మనలనిచు
 జేశాము అతఁగఁగర్వాలమున నే ఖాన
 వముట్లు ప్రశస్తినినిది మనర్త నాకములం
 దను, గెనుమియ్యలుపులము అనిష్ట
 నీయమైన శక్తి ప్రసారము గా నిం చి తిరు
 ను, అత్యర్థ క్షినిబలించునపుడు, భావనాన్వ
 య గుండెనది తరలిపోయినపుడు మానవు
 వందరు ఆనందము ఆహా! ఎంత మహత్తర
 మనది! దివ్యప్రకృతి మోతే సకలచునున్న
 మోతే సకలచోపాంగముల వనిచి, నిని స్వాధ
 యమున వాంఛ పొడముల గని మిగిలె
 భావావర్తమున వీని నుపన్యసగ గని ఆనం
 దానలోకమున మనద్యు జీవిత మహాశక్తి
 మను శ్రుగించు నవకాళములనిచి మిగి కొన
 ను. శ్రువాంధము నులులములములముల
 రుద్రుడే మానవుడు స్వీయలోకమున దేవ
 లోకమునకు సహపాత్ర గాక మేలు బంధి
 తునానగలము. మానవశక్తి మోక్షావశ్యుని
 ని భావక తన్వీవవలెములకు నెదియెగ్గి
 ము భూత ర్షము ననందగలదు.
 తెలుగు తల్లి శ్రీమద్భగవద్గీత
 యన గోతమోపనిషదుల సాక్షాదండియ
 ను ఆరేఖము, ది. పశాంశి పాఠము తాను

అందు ఈ తల్లి వాళ్ళు అను వినుటకు చదువరులు సముచితవర్తనమునకాలు సాగించవలెను.

బండ్లు పెట్టగ కవరిపోవుచుండెను. ఈ కీరి సంయుక్తమనామము చేయటకు ఎట్లు బండ్లకు సాగుముకాని పొగబండ్లకు కాదు. యంత్రములందు సంయుక్తము నున్న దని తెలుపు మాఘు డేడికి యంత్రములకు అంతు

పెట్టుట సాధ్యము కాదు. పాడియను
గాదేమి! కాని యంతయును మావపులపై
స్వారోచిషులరూపని నాచునువి. ప్రకాశం
ప్రకృతిచేయుటనునకు స్వయంభోజిమందిరి
ప్రయాసేమి. అనఁబడుచున్నది. తేలిగగను
యెట్లు పెల్లగ నడచుచుండ, తేలిగగను
లదిది గంటల ప్రకాశం వారతరంగముల
నిది గుండు కు ముం నుల స
దేశము నుంపుచుండ, ప్రత్యక్ష
ప్రపంచమునగాని, దేశాధిపతులచునునగాని
తీరచక్రముల వివక్ష, వేటితీరపులను మనకు
పై దాడినదలనీయక నందమునకు వయసినది
దేశగంగనది, బృందమునకు వివారించు
వివంగనమునామన వడుపున పల్లెగూను
కందు, పైడితీలందు, పన్నుబుధులయందు,
కనబిందసరించు తోటలందు వయసినది
వేలందును మన మానసమును చూచుకొనివి
వోయ నందుచుండ దేశవేదప్రభునండి రాని
వడిన ముగ్గురగాననగలవలె నీదిక్కులుండి
పాడును, అదిక్కునందుండియును పల్లెగూనులు
ఏగిపాటుని పిల్లనగివెనునడిచెను, ఏల
పాటల పాటచును మననీపిల్లనెదియును
ప్రభునడిచెను వెలుపుచుండ కర్మక
కాలమర గగివాగవలెనుండియు వెలుచు
నవులకు మింగి నడిచుచు

సంపద, లేని పెరుల కెనయ్యన కళానాటలంబలి
 తీవరిపుల నల్లల్లన నల్లములు గ్రోలుచుండ
 వడ, నిమగ్నము కాలపరగము కాపింపక,
 అంబరకే తాంకికే భంగము వచ్చు మాట
 లుచ్చరింపక నూనమున మనసందు హాయికే
 నెలుపుల రానికే శిలీకాళామృతమునన్వర్ణన
 అని సుమతీ ప్రభావితే పరిలంబునంకి
 అపుడపుడు మధుర భాసమునకు మరులయ
 నిట్టి ప్రయాగములందు మనమును అదృష్ట
 రామముని ఎట్టికే ఎట్లు వట్టికేయింతుమ?

ఇందుకే రాత్రి కేవలము వోడనీ నా వట్టు
 తిని, మిత్రులు తేచ్చి అయ్యిన మనస్సగు
 బాగితిని. వచన ప్రయాగమున నేను
 వట్టికేనానామము రామముకే ద్రవ మొనగ
 చిరి, పట్టికెవడన వచ్చును పోయినను రామ
 భజనము చేయుచు నేయుందురు, ఆచర! ఆ

[illegible]

అని పుష్పవంతుడు భక్తివైరత పుష్ప
యందై ఆలపించసాగాడు. తనవరకు పుష్ప
కోటిని ప్రకృతికావే ప్రమాదముతో పాట
లను వినుచున్నట్లు తోచెను. బండ్లు లాగు
వపు మధ్యను గోయలు నుండును
కనుక భవించుచు, కల లావు
యన్నట్లే యూహించితిమి. అది కరము లా
వునవుడు వెంట నువ్వల రవము గోయనాద
మునకు మంజుల సహకారము గాంచుచు
చుండెను.

పాపాది వెనుకనుండి తక్కిన నాలుగు
బండ్లు నవచున్నవి. రామయ్య నవచుచు
ఎప్పుడితర తనయొద్దను నవపించుచున్నాడు.
పాపము! ఆతని కష్టము చూచినపుడు మా
నందెల నీరవము, పవనము, రాత్రియను
అత యెల్ల నవచుచున్నాడు యాదుడు. భోగ్య
కదా! ఎవ్వను మెల్లగ నడువనియి నీవు పొడ్డు
లోని కట్టి పగండును రామయ్య! అని
మేముంటిమి. ఏమేమో యనుకొని ఆతడు
తొట్టితొట్టి ప్రవహించి వెలిగిలగి కట్టు
లను నీల అవ్వవపుడు మెల్లగ నెక్కువ నదించి
సాగినాడు. మిత్రులును పాటలు చాలించి

[illegible]

(4 వ పేజీ చూడండి)

కడు ప్రాచీనకాలమునందే సంస్కృత భాష నాడుకభాషక నుడుట కనకాశము నొక్క చాచి స్థానమును ప్రాకృతభాషలకు ఆక్రమించుకొనిపోయెను. సంస్కృతభాషను ప్రాచీన కాలపుక్షి. శివేందరు వ్యాకరణులగు యయములు జెడి ప్రాకృతభాష తీర్చుడి ను, బడిగదేశమును వాచకభాషనుడు అంగ్రహాలక తమిళములు వ్రావిడిభాషలు. ఇవి నామమాత్ర ప్రాచీనభాషలేగాని ఈభాషల సంస్కృతీకరణములు, సంస్కృతభాషా భాషములు విశేషముగ స్వీకరించి వాటి కాకులకు ఆదరణప్రాయములై యున్నవి. ఈ భాషలు సంస్కృత భాషయందలి సారముతయు గ్రోలి సంస్కృతభాషకు రహస్య సహు నమనదిన యోగ్యులగు సారస్వముల బెంబేలీనీని, జనసామాన్యులను వివశించివ్రాసినవలయును వికారపతయమునువి. చేతభాషల యద్భుతగులన సంస్కృతభాషవాస్తవి ఇంచుకీర్తిల సహజ ప్రభు. సంస్కృతభాష బహుకాలము నందుటచే వాచకభాషక నుడుట మాని సంశీతభాషయై సామాన్యజనుల నిశ్చలసరము కువశవహించుముందు, కొలది నుండికీ లభ్యపడదనన స్థితి యేర్పడినది. ఈ శిల్పకర్మక కర్తలు గనుమిది వారి మత సంభవమున్నందు సర్వజనులకువశించువ దగి సాధిభాషయగు వారి వారి మతప్రచారము నుగిరించుచున్నారు. అయినను భాషకుతము సంస్కృతభాషను వివర్ణించియుండలేదు. సంస్కృతభాషయొక్క ప్రధానిని నలంబ, పక్షి, కీడి విశ్వవిద్యాలయములందు సంస్కృతభాషయొక్క గౌరవముతో హోషింప చేయుండెను. నూనామృదియ ప్రభుత్వము వారు ఉన్నభాషను రాజభాషగ జేసినందు సంస్కృతభాష ప్రాముఖ్యము కొంత గలిగినది. అంగ్లేయ ప్రభుత్వమువారు అంగ్ల భాష దీజనుము హిందూదేశముందు తెవ చిచ్చిరి, చిక్క హోషింప చేయుచున్నందున అభాషను వివర్ణిస్తేది గలచి నందున్నర సంశ్చరములనుండియు అమాల్యుములగు ఫలితముల చ్చియున్నది. ఇందుచేతగారు సంస్కృత భాష ఇంకను చెనుకీ యాదరణలేక పోయెనున్నది. ఇటీవల దేశోద్ధరణ దీక్షి ముఖ్యుల హిందూదేశములకును వ్యవహరభాష ముక్కలక్షి సంశీతగాని వాటియత స్థితిప దిని స్థాపించబడినందున హిందీ భాష జ్ఞానించి న సంస్కృత భాష నుండి కృష్టి కొంత తగ్గించినది. వ్రావిడి భాషాభివృద్ధిము కొందరు ఆంగ్లభాషయొగు సంస్కృతముందు ద్వేషభాషను బూని యింత నిరర్థకసారము జేయుచున్నారు. నున ఉన్నత పాఠశాలమున, విశ్వవిద్యాలయములలోను గరవలయు విద్యార్థులకు సంస్కృతవిద్యుక్త ప్రాముఖ్యత గించియున్నందున నూచ సంస్కృతవిద్యుక్త ఖీరించియున్నది. అన్నిటికన్న నుభ్యకారణము సంస్కృత విద్యయందున్న శ్రీ కురువరములు విలప తీర్చియున్నదను ప్రోత్సాయముచేత దానియం దానీ తగ్గి యున్నది. ఇట్లనేక కారణములవల్ల సంస్కృతభాష ప్రాముఖ్యత సేదితకాలమునందు చేయుచు నానావస్థలందు నిల్చి యున్నది. స్వతేజసానములగు తిరువనంతరం, కొచ్చి, మైసూరు, బోంబాయి, మున్నగు నేశములందు చేసిన వేరించిన పరిశ్రమలు ముగించ నుడుటనుబట్టియు, ప్రభుత్వముల యాదరణ యెక్కుడుగ నుడుటను

(5 వ పేజీ చూడము)

గుంటూరు, మే 10:—

కాబట్టి ఈ కొంచెమానివారిని వారిలో
 ఉపాధారలకును అన్యోన్య బాధ్యతలను
 గానగ తెలియజెప్పి మనస్ఫుల్లము బోగట్టి
 కడంపకములును న్యాయము తప్పక ప్ర
 పించజేసి వారిమధ్య స్నేహభావమును, సహ
 కారబుద్ధియు నెలకొల్పటకు ప్రభుత్వాగ
 కారులను ఎన్నేటా అధికారమును గూడ
 బాధ్యత వహించి యుక్తవయస్కులు
 తొందరచేచి మిగిలిన యుక్తవయస్కులు

కోపలకుంట్ల, పే: 9:—
 ఇప్పుట్ల రెండవ తీర్మానము చాల యెక్కు
 గా నున్నది. నీవు దొకనవి పరిపరగ్రామ
 లుబలకో జలకు చాలా కష్టముచేయువారు.
 ఇంతటియు, ముగిచి గ్రామములను
 సందేహితుని యగువురు గాత్రాను నని
 యిది. కోపలకుంట్ల గ్రామములో అగష్ట
 నుండి మరున్న గల ఒక మాట ప్రస్తావన
 సుమికి తాళాలం బానిసాపడి ఆత్మభాగ్య
 నుగిసినది. (నవ. వి)

జెబవాడ, పే 3:—
 బోధానక కౌశియాని నానాకరణ

పోలీసు దర్మాస్తు

సెన్నపురి.

అహోనించరనియు, రాజు స్వేచ్ఛ
ముతో టిరానాకు విమానము

చేరుట